

РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Бисер Йорданов Славков;*

УНСС, ФСФ, Катедра „Финансов контрол“;

*Научна специалност: Професионално направление 3.8. Икономика -
Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност
(Финансов контрол)*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол) в УНСС.

Основание участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1142/28.04.2026 г. на Заместник-ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Йорданка Людмилова Славкова*

Тема на дисертационния труд: *„Модел на корпоративен данъчен контрол“*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Финансов контрол“, ФСФ на УНСС по научна специалност Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол). Обучението е осъществено в задочна форма през периода 27.02.2023 до момента. Индивидуалният план е изпълнен и всички необходими изпити са взети.

Йорданка Славкова е завършила магистърска програма на УНСС по специалност „Счетоводство и контрол“ през 2011 г. Има над 25 години професионален стаж в областта на счетоводството и контрола вкл. като главен счетоводител в различни международни компании. В последните 14 години е на позиция Финансов контролър и отговаря за група между дружества. Притежава професионална квалификация по МСФО(МСС). Владее английски език.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 172 страници и се състои от въведение, три глави, заключение, списък с използвана литература, използвани аббревиатури и приложение. Използваните литературни източници са 86 на брой, от които 27 са на български език и 59 на английски език.

Обект на изследването е системата на корпоративния данъчен контрол в Република България в условията на дигитална трансформация и членство в Европейския съюз.

Предмет на изследването е влиянието на дигиталната трансформация и прилагането на риск-базиран подход върху развитието на корпоративния данъчен контрол, като се изследва тяхната роля за подобряване на управлението на данъчния риск, ефективността и институционалната устойчивост на контролните процеси.

Актуалността на изследването се аргументира с необходимостта от преминаване към нова парадигма на корпоративния данъчен контрол, базирана на управление на риска и превантивни механизми. Според дисертанта, особено значение придобиват процесите, свързани с внедряването на глобалния минимален данък и дигиталните стандарти за отчетност, които изискват адаптиране на националните контролни практики.

Значимостта на изследването се определя от необходимостта от разработване на ефективен модел за корпоративен данъчен контрол, съобразен с динамичната икономическа среда и изискванията на европейската и международната регулаторна рамка. За постигане на поставената цел са формулирани пет основни задачи, които са съотнесими към целта на изследването.

Основната теза на изследването е, че ефективното прилагане на модел за корпоративен данъчен контрол, основан на дигитализация и риск-базиран подход, създава предпоставки за изграждане на устойчива данъчна система с по-висока степен на доброволно спазване, по-ниско равнище на данъчни нарушения и повишено обществено доверие. В съответствие с основната теза са формулирани следните хипотези:

Хипотеза 1 (икономическата ефективност): Внедряването на стандарта SAF-T и автоматизирания обмен на данни намалява административната тежест за изрядните данъкоплатци чрез редуциране на броя и продължителността на физическите проверки на място.

Хипотеза 2 (поведенческата икономика – „подтикване“): Превантивните икономически известия при засичане на аномалии в

реално време стимулират доброволното данъчно съответствие в по-голяма степен от традиционната заплаха от санкция.

Хипотеза 3 (институционалното доверие): Прозрачността на алгоритмите за риск-скоринг е критичен фактор за повишаване на институционалното доверие между НАП и големите корпоративни данъкоплатци.

Хипотеза 4 (Глобалният минимален данък - Втори стълб): Липсата на автоматизирани модули за анализ на ефективната данъчна ставка (ETR) в рамките на данъчната администрация към 2026 г. представлява значим фискален риск и предпоставка за информационна асиметрия при облагането на мултинационалните групи.

Представената дисертация има необходимия обем и подходяща структура. Ползвана е актуална литература по темата. При разработването на дисертацията за решаването на набелязаните задачи са използвани методите на системен и комплексен подход, съчетаващ теоретични, емпирични и приложни методи. Използвани са анализ и синтез, индукция и дедукция, както и сравнителен и структурен анализ. Съществено значение за постигане на целта и задачите има прилагането на системния и нормативния научноизследователски подход.

Като цяло дисертационният труд се отличава с ясно дефиниран изследователски проблем, добра логика на изложението и стремеж към практическа полезност на направените изводи. На основата на теоретичния анализ и емпиричното изследване е разработена стратегия за подобряване на модела на корпоративен данъчен контрол. Това позволява трудът да бъде оценен като завършено и смислено научно изследване с приложно значение за теорията и практиката на финансовия контрол.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В дисертационния труд е разработен модел за корпоративен данъчен контрол, основан на интеграцията между дигитализация, риск-базиран подход и поведенческа икономика.

Според дисертанта, предложеният модел на корпоративен данъчен контрол е обвързан с изследователските хипотези и предлага проверима логика за тяхната емпирична оценка.

- Хипотеза 1 е свързана с икономическата ефективност на SAF-T и автоматизирания обмен на данни чрез редукция на физическите проверки и съкращаване на сроковете на контролните действия.

- Хипотеза 2 се реализира чрез превантивните известия и възможността за доброволна корекция като поведенчески инструмент за повишаване на съответствието.
- Хипотеза 3 се адресира чрез прозрачна логика на риск-скоринг и ограничаване на субективността в селекцията, което е предпоставка за институционално доверие.
- Хипотеза 4 се обосновава чрез необходимостта от автоматизирани ETR-модули като средство за намаляване на фискалния риск при мултинационални групи.

На база на проведеното изследване и анализът на получените данни, първоначално заложените хипотези се потвърждават, като поставените задачи и целта на дисертационния труд са постигнати. Използваната методология е подходяща за конкретното изследване.

Като цяло, може да се приеме, че основната изследователска теза е потвърдена – т.е. емпирично се потвърждава основната теза на дисертационния труд, че трансформацията на корпоративния данъчен контрол в условията на дигитализация следва да бъде риск-базирана, аналитично ориентирана и превантивна. Получените резултати показват висока степен на съвместимост между професионалните нагласи и архитектурата на предложения модел „Интелигентна екосистема за проактивно данъчно съответствие“, което валидира неговата концептуална обосновааност, практическа приложимост и институционална устойчивост

Получените научни резултати могат да бъдат оценени положително, тъй като дисертационният труд предлага ясно обособен теоретичен принос в областта на корпоративния данъчен контрол. Към това следва да се добави и емпиричният принос на труда, който се изразява в проведено изследване за идентифициране на основните слабости и предизвикателства на съществуващия модел на контрол, като резултатите осигуряват надеждна основа за оценка на ефикасността на контролните механизми и на факторите, които влияят върху тяхното функциониране. По този начин дисертацията надгражда изследванията по темата и съчетава теоретичен анализ с емпирична проверка на изследователските постановки.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторефератът към дисертационния труд съдържа справка с научни и научно-приложни приноси. В нея дисертантът обективно обобщава и

представя постигнатите в хода на проведеното изследване резултати, които имат характер на такива, допринасящи за обогатяване на теорията и практиката в изследваната област.

Оценката на научните приноси на дисертационния труд е положителна, тъй като в него са постигнати резултати, които имат самостоятелна стойност за развитието на изследванията в областта на данъчния контрол. Дисертантът е посочил следните научни приноси:

- Обогатена е теоретичната рамка на корпоративния данъчен контрол чрез синтез на концепции от институционалната икономика, поведенческата икономика и съвременните модели за управление на риска, като контролът е концептуализиран като комплексна система с икономическо, поведенческо и технологично измерение.
- Научно е обоснована необходимостта от автоматизиран аналитичен подход при управление на сложни фискални рискове, включително чрез въвеждане на модели за анализ на ефективната данъчна ставка (ETR) в контекста на глобалния минимален данък, като е доказана ограничената приложимост на традиционните контролни инструменти.

Научно-приложните приноси също могат да бъдат оценени като значими, тъй като са пряко ориентирани към подобряване на практиката на корпоративния данъчен контрол. Дисертантът е посочил следните приноси:

- Разработен е интегриран модел за корпоративен данъчен контрол (IPTC), който обединява дигитализацията, риск-базирания подход и поведенческите механизми в единна управленска система за проактивно данъчно съответствие. Моделът надгражда традиционните контролни парадигми и трансформира ролята на данъчната администрация от санкционен орган към институция за превантивно управление на данъчния риск.
- Доказана е практическата приложимост на предложения модел чрез емпирично изследване, което установява висока степен на съответствие между модела IPTC и нагласите на професионалната общност, както и потенциала му за прилагане в българската данъчна система в съответствие с европейските и международните стандарти.

Предложените решения са изведени от конкретно установени проблеми и дефицити в действащата практика, включително необходимостта от по-добра прозрачност, технологична модернизация, по-ефективна координация между институциите и повишаване на професионалната подготовка на ангажираните кадри. Поради това научните и научно-приложните приноси на труда имат реален потенциал за използване при усъвършенстване на нормативната, организационната и контролната рамка в областта на корпоративния данъчен контрол.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертацията са представени 4 публикации, които тематично кореспондират с основните изследователски направления в труда.

1. Славкова, Й. Изкуствен интелект и контрол. Предизвикателства пред финансите и стопанската отчетност в условията на множествени кризи : Сборник с доклади от юбилейна международна научнопрактическа конференция, 9-10 ноември 2023, гр. Свищов (с. 529-533). Свищов: Академично издателство "Ценов" - Свищов.
2. Славкова, Й. Е-фактура–дигитален инструмент срещу ДДС измами. Икономиката на България и Европейския съюз: предизвикателства, конфликти, решения: Деветнадесета международна научна конференция на младите учени: Сборник с доклади, 2023 (pp. 501-509). Университет за национално и световно стопанство (УНСС).
3. Славкова, Й. Модели на данъчен контрол в България. 50 години катедра Икономическа социология: Сборник с доклади от научна конференция, УНСС, 29 април 2025 г. (pp. 555-560). Университет за национално и световно стопанство (УНСС).
4. Славкова, Й. Въвеждане на стандартния одитен файл за данъчни цели (SAF-T) в България. Съвременният контрол–предизвикателства и възможности: Сборник 50 с доклади от Национален научен форум, 26 септември 2025 г., Равда (pp. 132-137). Университет за национално и световно стопанство (УНСС).

Посочените публикации са авторски и са свързани с темата на разработката. Публикациите показват последователност в научните интереси на докторанта и апробация на част от резултатите от изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява адекватно структурата, целите, задачите, тезата, методологията и основните резултати на дисертационния труд. Съдържанието му съответства на изискванията за този вид научна разработка.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Смятам, че дисертационният труд е формиран целесъобразно в структурно отношение, като показва персоналният подход на докторантката по проблема. По представения дисертационен труд нямам критични бележки. Като оценявам високо представения дисертационен труд, препоръчвам на дисертанта да продължи своята изследователска дейност в областта на данъчния контрол.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд на Йорданка Славкова представлява самостоятелно научно изследване, посветено на актуален и значим проблем в областта на корпоративния данъчен контрол. В труда се съдържат научно обосновани анализи, емпирично изследване и предложения

На основание изложеното в настоящата рецензия и преди всичко на база на положителните констатации и оценки може да се формулира категорично позитивно отношение към представения труд. На основание изложеното, изразявам положително становище и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Йорданка Славкова ОНС „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол)“, професионално направление 3.8. Икономика.

18.05.2026
Гр. София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

By: *Prof. Dr. Bisser Yordanov Slavkov;*
UNWE, FACULTY OF FINANCE AND ACCOUNTING, Department of
"Financial Control";

Scientific specialty: Professional field 3.8. Economics - Accounting,
control and analysis of economic activity (Financial Control)

Regarding: dissertation for awarding the educational and scientific degree
"Doctor" in the scientific specialty Accounting, control and
analysis of economic activity (Financial Control) at UNWE.

Grounds participation in the scientific jury for the defense of the dissertation
work according to Order No. 1142/28.04.2026 of the Vice-Rector of the
UNWE.

Author of the dissertation: *Yordanka Lyudmilova Slavkova*

Topic of the dissertation: *"Model for Corporate Tax Control"*

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program at the Department of Financial Control, Faculty of Finance and Accounting of the UNWE in the scientific specialty Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Financial Control). The training was carried out in part-time form during the period from 27.02.2023 to the present. The individual plan has been implemented and all necessary exams have been taken.

Yordanka Slavkova graduated from the Master's program of the University of National and World Economy in "Accounting and Control" in 2011. She has over 25 years of professional experience in the field of accounting and control, including as a chief accountant in various international companies. For the last 14 years she has been in the position of Financial Controller and is responsible for a group of companies. She has a professional

qualification in IFRS - International Financial Reporting Standards (International Accounting Standards - IAS). She is fluent in English.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation work has a volume of 172 pages and consists of an introduction, three chapters, a conclusion, a list of references, abbreviations used and appendix. The list of used literature consists of a total of 86 sources, 27 in Bulgarian and 59 in English.

The object of the study is the system of corporate tax control in the Republic of Bulgaria in the conditions of digital transformation and membership in the European Union.

The subject of the study is the impact of digital transformation and the implementation of a risk-based approach on the development of corporate tax control, examining their role in improving tax risk management, the effectiveness and institutional sustainability of control processes.

The relevance of the study is justified by the need to move to a new paradigm of corporate tax control, based on risk management and preventive mechanisms. According to the dissertation candidate, the processes related to the implementation of the global minimum tax and digital reporting standards, which require adaptation of national control practices, acquire special importance.

The significance of the study is determined by the need to develop an effective tax control model, consistent with the dynamic economic environment and the requirements of the European and international regulatory framework. To achieve the set goal, five main tasks have been formulated, which are relevant to the purpose of the study.

The main thesis of the study is that the effective implementation of an integrated tax control model, based on digitalization and a risk-based approach, creates prerequisites for building a sustainable tax system with a higher degree of voluntary compliance, a lower level of tax violations and increased public trust. In accordance with the main thesis, the following hypotheses have been formulated:

Hypothesis 1 (economic efficiency): The implementation of the SAF-T standard and automated data exchange reduces the administrative burden for regular taxpayers by reducing the number and duration of physical on-site inspections.

Hypothesis 2 (behavioral economics – “nudge”): Preventive economic notifications upon detection of anomalies in real time stimulate voluntary tax compliance to a greater extent than the traditional threat of a sanction.

Hypothesis 3 (institutional trust): The transparency of risk-scoring algorithms is a critical factor in increasing institutional trust between the National Revenue Agency (NRA) and large corporate taxpayers.

Hypothesis 4 (Global Minimum Tax - Pillar Two): The lack of automated modules for analysis of the effective tax rate (ETR) within the tax administration by 2026 represents a significant fiscal risk and a prerequisite for information asymmetry in the taxation of multinational groups.

The presented dissertation has the necessary volume and appropriate structure. Current literature on the topic was used. In developing the dissertation, the methods of a systematic and complex approach were used to solve the identified tasks, combining theoretical, empirical and applied methods. Analysis and synthesis, induction and deduction, as well as comparative and structural analysis were used. The application of the systematic and normative research approach is of essential importance for achieving the goal and tasks.

Overall, the dissertation work is distinguished by a clearly defined research problem, good logic of the presentation and the pursuit of practical utility of the conclusions drawn. Based on the theoretical analysis and empirical research, a strategy for improving the tax control framework was developed. This allows the work to be assessed as a complete and meaningful scientific study with applied significance for the theory and practice of financial control.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The dissertation develops a corporate tax control model based on the integration of digitalization, a risk-based approach and behavioral economics.

According to the dissertation author, the proposed model of corporate tax control is tied to the research hypotheses and offers a verifiable logic for their empirical evaluation.

- Hypothesis 1 is related to the economic efficiency of SAF-T and automated data exchange through the reduction of physical inspections and shortening the terms of control actions.
- Hypothesis 2 is implemented through preventive notifications and the possibility of voluntary correction as a behavioral tool for increasing compliance.
- Hypothesis 3 is addressed through transparent logic of risk-scoring and limiting subjectivity in selection, which is a prerequisite for institutional trust.

- Hypothesis 4 is justified by the need for automated ETR modules as a means of reducing fiscal risk in multinational groups.

Based on the conducted research and the analysis of the obtained data, the initially set hypotheses are confirmed, and the tasks and the goal of the dissertation have been achieved. The methodology used is appropriate for the specific study.

Overall, it can be assumed that the main research thesis is confirmed - i.e. the main thesis of the dissertation is empirically confirmed, that the transformation of corporate tax control in the conditions of digitalization should be risk-based, analytically oriented and preventive. The obtained results show a high degree of compatibility between professional attitudes and the architecture of the proposed model "Intelligent Ecosystem for Proactive Tax Compliance", which justify its conceptual validity, practical applicability and institutional sustainability

The scientific results obtained can be assessed positively, since the dissertation work offers a clearly defined theoretical contribution in the field of corporate tax control. To this should be added the empirical contribution of the work, which is expressed in a study conducted to identify the main weaknesses and challenges of the existing control model, the results providing a reliable basis for assessing the efficiency of control mechanisms and the factors that influence their functioning. In this way, the dissertation builds on research on the topic and combines theoretical analysis with empirical verification of the research statements.

4. Assessment of scientific and applied scientific contributions

The abstract of the dissertation contains a list of scientific and applied scientific contributions. In it, the dissertation candidate objectively summarizes and presents the results achieved in the course of the research, that contributes to the enrichment of theory and practice in the research area.

The assessment of the scientific contributions of the dissertation is positive, since it has achieved results that have independent value for the development of research in the field of tax control. The dissertation candidate has indicated the following scientific contributions:

- The theoretical framework of corporate tax control is enriched through a synthesis of concepts from institutional economics, behavioral economics and modern risk management models, with

control being conceptualized as a complex system with economic, behavioral and technological dimensions.

- The need for an automated analytical approach to managing complex fiscal risks is scientifically substantiated, including by introducing models for analyzing the effective tax rate (ETR) in the context of the global minimum tax, and the limited applicability of traditional control tools is proven.

The scientific and applied contributions can also be assessed as significant, as they are directly oriented towards improving the practice of corporate tax control. The dissertation candidate has indicated the following contributions:

- An Intelligent Ecosystem for Proactive Tax Compliance (IPTC), has been developed, which combines digitalization, risk-based approach and behavioral mechanisms into a single management system for proactive tax compliance. The model builds on traditional control paradigms and transforms the role of the tax administration from a sanctioning body to an institution for preventive tax risk management.
- The practical applicability of the proposed model has been proven through an empirical study, which establishes a high degree of correspondence between the IPTC model and the attitudes of the professional community, as well as its potential for implementation in the Bulgarian tax system in accordance with European and international standards.

The proposed solutions are derived from specifically identified problems and deficiencies in current practice, including the need for better transparency, technological modernization, more effective coordination between institutions and increasing the professional training of the staff involved. Therefore, the scientific and applied scientific contributions of the work have real potential for use in improving the regulatory, organizational and control framework in the field of corporate tax control.

5. Evaluation of the dissertation publications

On the topic of the dissertation, 4 publications are presented, which thematically correspond to the main research directions in the work.

1. Slavkova, Y. Artificial Intelligence and Control. Challenges to finance and economic accountability in the conditions of multiple crises: Proceedings from the anniversary international scientific and practical conference, November 9-10, 2023, Svishtov (pp. 529-533). Svishtov: Academic Publishing House "Tsenov" - Svishtov.
2. Slavkova, Y. E-invoice – a digital tool against VAT fraud. The Economy of Bulgaria and the European Union: Challenges, Conflicts, Solutions: Nineteenth International Scientific Conference of Young Scientists: Proceedings, 2023 (pp. 501-509). University of National and World Economy (UNWE).
3. Slavkova, Y. Models of Tax Control in Bulgaria. 50 Years of the Department of Economic Sociology: Proceedings from a Scientific Conference, UNWE, April 29, 2025 (pp. 555-560). University of National and World Economy (UNWE).
4. Slavkova, Y. Introduction of the Standard Audit File for Tax Purposes (SAF-T) in Bulgaria. Modern Control – Challenges and Opportunities: Collection 50 with Reports from the National Scientific Forum, September 26, 2025, Ravda (pp. 132-137). University of National and World Economy (UNWE).

The indicated publications are author's and are related to the topic of the thesis. The publications show consistency in the scientific interests of the doctoral student and approbation of part of the results of the research.

6. Evaluation of the Dissertation Abstract

The dissertation abstract adequately reflects the structure, goals, objectives, thesis, methodology and main results of the dissertation work. Its content corresponds to the requirements for this type of scientific work.

7. Critical notes, recommendations and questions

I believe that the dissertation is appropriately structured, showing the doctoral student's personal approach to the problem. I have no critical remarks about the presented dissertation. As I highly appreciate the presented dissertation, I recommend that the dissertation candidate continue her research in the field of tax control.

8. Conclusion

The presented dissertation work of Yordanka Slavkova is an independent scientific study dedicated to a current and significant problem in the field of corporate tax control. The work contains scientifically based analyses, empirical research and proposals

Based on the above-mentioned in this review and above all on the basis of the positive findings and assessments, a categorically positive attitude towards the presented work can be formulated. Based on the above-mentioned, I express a positive opinion and propose to the esteemed scientific jury to award Yordanka Slavkova the Educational scientific degree Doctor in the scientific specialty "Accounting, control and analysis of economic activity (Financial control)", professional direction 3.8. Economics.

18.05.2026
Sofia

Signature: